

Politískt maktarloysi

— Andstøðuflokkarnir standa þúra maktarleysir og einasta atfinning teirra er nú, at alt ov nógv er gjørt

Tey tvey seinastu valskeiðini hefur javnaðarflokkurin havt leiðsluna, bæði á tingi og í landsstýri.

Tað fyrra valskeiðið var andstøðan misnøgd við, at ikki nóg nógv almennar arbeiðir vórðu gjørd, og at tey, sum gjørd vórðu, ikki vórðu gjørd nóg skjótt. Andstøðan fann tá frægt í at spyrja, hvussu gekk við hesum og hasum, nær ætlanin var at gera hetta og hatta o. s. fr.

Men nú er vent í holuni, og í løtuni bendir alt á, at valstriðið hesaferð skal snúgv seg um almennu peningánýtisluna. Nú er andstøðan misnøgd við, at ov nóg almennar arbeiðir eru fingin frá hondini og skuldsætur javnaðarflokkinn fyri ábyrgdarloysi í figgjarmálum og fyri at hava oyðslað við skattaborgarans peningi. Eitt tekin um politískt maktarloysi.

Tað má ásannast, at nógur peningur er nýttur, men samstundis má ein halda fast við, at tað er rættur politikkur, sum ríkin er. Tað er royndur lutur, at ta er munandi dýrari at byggja fyra ár seinni enn fyra ár fyrr. Øll tey almennu arbeiðir, sum gjørd eru í hesum valskeiði, vildu kosta munandi meira, um tey ikki vórðu gjørd fyrr enn í næsta valskeiði. Hetta er vituligt, soleiðis sum alt tilfar dýrkar og soleiðis sum arbeiðslónin hækkar.

Hetta vil við øðrum orðum siga, at politikkur javnaðarflokksins á hesum øki hefur spart skattaborgarunum milliónir í hópatali. Tær figgjartilgøðu

Vilhelm Johannesen, blaðstjóri

tiðirnar, sum hava verið, hava loyvt hesi peningánýtisluna, og tey almennu arbeiðir, sum gjørd eru, telja alsamt við sum aktivir. Her er talan um virðir, sum økjaðast frá degi og kunnu øll, ikki minst skattaborgararnir, sum gjalda skulu, fegnast um, at tey vórðu gjørd, meðan so frægt fektst fyri peningin.

Hóast so nógur er gjørt og hóast so nógur peningur er nýttur, so er framvegis nógur peningur til taks kortini. Teir

almenru grunnarnir eru á tremur, landskassin hefur altíð tókna pening og privata uppsparingin hefur ongantíð verið størri enn tað sama. Og oman á alt hetta sýna bæði handils- og javnir og gjalds- og yvirskot.

Javnaðarflokkurin tekur ábyrgdina

Andstøðuflokkarnir frásiga sær alla ábyrgd av tí politikki, sum ríkin er tvey tey seinastu val-

skeiðini. Í fyrra valskeiðinum vóru teir misnøgdir, tí har hendi ov lítið, og nú eru teir misnøgdir, tí ov nóg er hent. Men hesa ábyrgd tekur javnaðarflokkurin.

Javnaðarflokkurin tekur ábyrgdina av, at so nógur peningur er nýttur til samferðslumál, at vit um fá ár kunnu siga, at allar bygdir og allar oyggjar hava fingið samband. Flokkurin tekur eisini ábyrgdina av, at so nógur peningur er nýttur til ravmagnan, at alt landið longu nú hefur fingið ravmagn. Flokkurin tekur somuleiðis ábyrgdina av, at so

nógur peningur er nýttur til telefonútbýgging, at allar bygdir um eini tvey ár hava automattelefon.

Eisini tekur javnaðarflokkurin ábyrgdina av, at so nógur peningur er nýttur til sosialforsorg, at ongin liður neyð, um sjúka, elli, avlamni ella vanlukka gera seg galdandi. Somuleiðis tekur flokkurin ábyrgdina av, at gjöldini til vanlukkutryggingina eru hækkað, soleiðis at dagpeningur og skaðabøtur til hann ella hana, sum raktur verður av vanlukku, er tvífaldaður.

Javnaðarflokkurin krýpur Framhald á síðu 14

Er javnaðarsamfelagið møgult?

Ikki so sjáldvan tá tú luttekur í, ella lýður á pol orðaskifti hoyrir tú fólk taka nokurlunda soleiðis til orða: Eg havi onki beinleiðis imóti javnaðarhugsjónini, og óivað hevði tað samfelagið, sum var skipa og stýrt eftir hesi hugsan verið eitt samfelag, sum bar av øllum, tá hugsa verður um trivna, rættvís og góð menniskjanslig kor. Men eg trúgvi bara ikki at sosialisman, at javnaðarsamfelagið er møgult. Menniskjan er nú einaferð ikki so, sum hon átti at verið, og ongastaðni í heiminum er tað enn eydnast fult út at skipa eitt samfelag, har bæði sosialisma og demokrati ræður.

— Sjálvandi er hesi orð lutvís rætt; men orðskinnar til at so er eisini mangar. Stundum plagdi eg svara hesum soleiðis: Tú góðkennir, at sosialisman og javnaðarhugsjónin er einasta pol hugsan, sum kann tryggja øllum landsins ibúgvum mannsumandi og rættvís kor, og einasta politiska hugsjón, sum kann bjarga mannsumandi undan sjálvstýring, vegna ránsmannakenda jagstran eftir rikidómi

jarðarinnar og dálkan og eitrar av himmal og jørð. Hóast tú viðgongur hetta, tekur tú ikki undir við javnaðarhugsjónini, tí tú tryrt ikki uppá at hon er møgult, tað er ov myrkt fyri framman. Javnaðarhugsjónin hefur bert 100 ár á baki; men hyggja vit runda um okkum og kanna eftir, hvørja veldugar kreftir henda hugsan hefur loyst úr bandi og hvørji framstíg fyrri verkamannastættina hon hefur verið atvold til um heimin allan, og ikki minst í okkara egna samfelagið siggja vit, at hetta er ein sigrandi hugsan, ein hugsan í menning, bert ikki nóg skjótari.

Sjálvandi vit her í Føroyum hava játtað okkum til kristindóm og kristnu kirkjuna í u.l. 1000 ár, og sjálvandi vit kristnir oddamenn stundum hava gjørt mistøk, og sjálvandi vit livsháttur okkara als ikki samsvara kristna boðskapin, vildi eg undir ongum umstøðum páskaði, at kristindómurin og Biblían hevði skuldina, og at vit eins væl kundu slept bæði Bibliu og trúgv.

Framhald á síðu 11

Hilmar Bech skrifvar:

Herfyri stóð í blaðnum 14. Sept. úttalili frá einum sambandsmanni um, at í føroyskum politikki var bert talan um tveir alternativar flokkar, nevniliga sambandsflokkinn øðrumegin og tjóðveldisflokkinn (sjálvstýri) hinumegin, meðan allir aðrir flokkar vóru at rokna sum fjant og fjas.

Nú er tað so, at politiska sagan her á landi sigur okkum, at tann tíð var, tá tað veruliga bert vóru tveir flokkar nevniliga samband—sjálvstýri, og sagan sigur okkum eisini, at tá var før-

Viljin og hegnið til at føra politikk!

oykskur politikkur fyri stóran part bert fjant og fjas. Í høvuðsheitinum var politikkurin hetta sama keglið upp í saman samband/sjálvstýri, sjálvstýri/samband, og meðan politikkarar mestsum tövdu í hesum sama, sýntist tað sum teir ikki rættlaga vóru varugir við tey stóru problemini í samfelagnum, eitt nú sosiala órættvís sum ráddi og mangt annað, og eg kann ikki hugsa mær, at hin føroyski veljarin ynskir at fáa tey somu politisku viðurskifti aftur at valda, sum hesin sambandsmaðurin nú leggur upp til.

Tá hin føroyski javnaðarflokkurin fyrri umleið 50 árum síðani fór at gera vart við seg í føroyskum politikki, setti hann sær sum mál fyrst og fremst at virka fyri at skapa eitt rættvísari samfelag, sum tryggjaði øllum ibúgvum eina betri og tryggari tilveru, heldur enn at spilla tíð og kreftir upp á tviðráttin um samband/sjálvstýri.

sum bert er fjant og fjas, og henda stremban floksins hefur borið frukt soleiðis, at tað so við og við hefur eydnast at fáa aðrar flokkar at taka undir við teim sjónarmiðum, sum flokkurin hefur barst og berjst fyri.

Vit javnaðarmenn eru av teirri áskoðan, at rikisfelagsskapurin við Danmørkina er av alstórum týðningi og til mikið gagn fyri land og fólk okkara, og tí lá flokkur okkara á odda í útformanini av stýrisskipanini, vit nú hava, ein stýrisskipan, sum tryggjar okkum mong rættindi og peningaligan stuðul bæði til rakstur og útbýggingin í okkara landi, samstundis sum vit hava sjáldsavgerðarrættin á so mongum økjum.

Síðani heimastýrisslógin kom í gildi í 1948 hava skiftandi landsstýrismeirlutar rátt her á landi og javnaðarflokkurin hefur verið við og havt leiðsluna í fleiri av hesum samgongum, meðan hann aðrar tíðir var í minniluta.

Javnaðarmenn dugdu skjótt at siggja, at treytin fyri at skapa ein sunnan vøkstur í samfelagnum, var eitt væl útbýgt vinnulív og sostatt var neyðugt at froyingar áttu ein nýmótans fiskiflota, og tað var ein av høvuðsuppgávum, flokkurin setti sær, tá hann skipaði landsstýri saman við sambandsflokkinum og sjálvstýrisflokkinum at skapa figgjan til skipabygging, og hetta eydnaðist, soleiðis, at menn nú fóru undir at byggja nýggj skip heldur enn at bota um tær gomlu sluppurnar, og henda endurnýggingin hefur hildið fram til dagin í dag, soleiðis at skipaflothin er vaksandi munandi síðani 1959 (við undantak av sjálvstýrislandsstýrisskeiðinum 1963—66) og er nú effektivari enn nakrantíð fyrr, og tí hefur tað borið til hjá okkara fiskimonnnum at veiða meira enn fyrr, hóast veiðibann. Og tað gleðiliga er hent, at fiskimannaintøkurnar eru fleirfaldaðar, og tað stendur fast, at ongantíð hefur áhugin til at byggja skip verið so stórus, sum júst tey tíðarskeið, tá javnaðarmenn hava leitt landsins stýri, hetta sýnir, at menn hava álit í fólkunum.

Men uppgávan er ikki bert at byggja skip, men eisini at tryggja fiskiflotanum veiðimøguleikar, og her hefur flokkur okkara vist, at hann sum leiðari í samráðingum saman við øðrum hefur kunnað tala sak froyingar soleiðis, at okkara fiskimenn til dagin í dag hava átt veiðirætt hjá øðrum, samstundis sum vit hava ognað okkum stórra part av okkara egna landgrunni fyri á tann hátt at nora um heimafiskiskapin og harvið bota um inntøkmøguleikarnar hjá útróðramonnum.

Í framtíðini vil tað vera so, at ein av høvuðstáttunum í politiska talvinum úteftir verða samráðingar um fiskirættindi, og tí er tað umráðandi, at menn, sum hava vilja, skil og hegni, verða okkara talsmenn í hesum tíðningarmikla leiki.

Eitt av teim málum, sum javnaðarflokkurin til seinasta valg setti sær fyri at birta undir, var idnaðarútbýggingina, og eisini her kann sigast, at framstígur er hend, tí skaptir eru lánstign og stundingsmøguleikar, sum ikki vóru fyrr til hesa vinnugrein, og gongd er komin á byggingina av idnaðarvirkjum.

Framhald á síðu 17